

Случаи, свързани с правото на защита на личните данни

Дата 04.1.2002 г.

Случай

На 4 януари получих сигнал за нарушени права не по ЗДОИ, а по Закона за лични данни / дори не знаех още, че същият ден законът е обнародван в "ДВ"/. Веригите за търговия с бяла техника "Интерсервиз Узунов" и "Денси" дават на изплащане уреди срещу попълване на анкетна карта. В нея трябвало да има ЕГН, пълен адрес по лична карта, месторабота, тел. на работодателя, размер на месечното възнаграждение. Освен това да си жител на съответното място, от което пазаруваш и КРЪЩЕЛНОТО СВИДЕТЕЛСТВО в оригинал. Това не е ли грубо нарушение на граждански, потребителски права и на какво още? На новия закон? Колегата, които алармира за случая не иска да го направи на дописка въпреки уверенията ми, че е прав и т. н., защото иска да си купи пералня!

Коментар

ЗЗЛД определя кои данни са лични и подлежат на защита по закон. Лични данни са информация за физическо лице, която разкрива неговата физическа, психологическа, умствена, семейна, икономическа, културна или обществена идентичност. Най-важните принципи на този закон са:

1. Гражданите имат право на защита срещу безцелно и незаконно събиране на данни за тях от държавата.
2. Гражданите имат право на защита срещу незаконно прехвърляне на данни за тях от една институция към друга.
3. Гражданите имат право да знаят кой, кога какви данни събира за тях и с какви цели.
4. Гражданите имат право на достъп до вече събраните данни, както и да искат поправянето или заличаването им в съответните случаи.
5. Гражданите имат право на специална защита на определени данни, разкриващи – расов или етнически произход, политическа или религиозна принадлежност, здраве, сексуален живот и убеждения.

Препоръка

В подобни случаи преценете кои от исканите от вас данни са лични и кои не. Предоставете само данните, които смятате, че не могат да бъдат използвани във ваша вреда. В крайна сметка покупко-продажбата е двустранен договор и се сключва по взаимно съгласие.

Дата	31.1.2003 г.
-------------	--------------

Случай

Репортерски екип на частната кабелна телевизия "Телекабел" в Пазарджик иска да заснеме репортаж за живота в дома за възрастни хора в с. Щърково, община Лесичово. След куп уговорки какво и защо искат да снимат, по телефона е взето разрешение за посещението. Когато журналистката и операторът пристигат в дома в уречения ден и час, директорката им отказва с думите: "Има обявена грипна епидемия и влизането в заведението не е разрешено". Отговорният редактор в кабелната телевизия Пенка Драганова обаче твърди, че в този период грипната епидемия е била отменена. Според нея "вината" за проваления репортаж била на шефката на Общинската служба за социално подпомагане и кмета на община Лесичово, които не разрешили журналистическата визита.

Коментар

Макар, че няма нормативно установени правила за снимане на определени места, считаме, че е важно да се отбележи следното:

Неведнъж сме коментирали, че в случаите, когато се правят снимки на публични места, не е необходимо да се иска разрешението на когото и да било. В случаите когато лица се намират на публични места (т.е. на места където съществува основателно очакване, че могат да бъдат видени от неопределен кръг хора) те също не могат да се ползват от правото си да не бъдат снимани без тяхно разрешение.

В случая обаче на става дума за подобно нещо. За разрешение за снимане в старческият дом не трябва да се пита само директорката, като управител на дом за социални услуги.

Съгласие трябва да се иска основно от жителите на дома.

Хората които живеят в такива домове на практика се намират в собствените си жилища и се ползват напълно от конституционните си права по чл.32 от Конституцията.

Ако целта на колегите е да се покажат лошите условия, в които живеят старите хора, евентуално биха могли да снимат сградата отвън, да снимат стаите на хора, които се съгласят на това, да вземат интервюта и т.н.

Препоръка

Дата	15.3.2003 г.
-------------	--------------

Случай

Пенсиониран служител на МВР преди няколко години е бил наблюдател в две български омиротворителни мисии в Косово. Миналата година е кандидатствал за участие в поредна мисия. След явяване на необходимите за това тестове е получил отговор, че не е годен да участва в мисията. Като аргумент е посочено - незадоволителни резултати от проведен психологически тест от института по психология към МВР. Гражданинът е поискал да се запознае с резултатите от експертизата, но му е било отказано. В продължение на няколко месеца е изпращал безрезултатно писма и молби до различни инстанции. Гражданинът иска да се запознае с всички данни, събирани за него като служител на МВР, през годините, в които е работил там и по-специално резултатите от проведените му психологични тестове.

Коментар

Случаят следва да се води по ЗЗЛД.

Препоръка

Подадено е заявление за достъп до лични данни до директора на дирекция Човешки ресурси на МВР. Срещу отказа на директора на дирекцията е подадена жалба до СГС. Чака се назначаване на делото.

Дата	17.3.2003 г.
-------------	--------------

Случай

Гражданка е получила акт за налагане на административно наказание за недопускане на служители от Топлофикация ЕАД в дома си. От две години насам тя получава различни съобщения от дружеството, в които на нейния абонатен номер фигурират различни имена. Очевидно е, че съществува пълен хаос в партидите на абонатните номера в дружеството. Клиентката иска достъп до досието, което се води по нейния абонатен номер и иска да види какви данни фигурират в него.

Коментар**Препоръка**

Да се изготви заявление за достъп до лични данни относно партида по абонатен номер в Топлофикация ЕАД и да се подаде до дружеството.

Дата	27.3.2003 г.
-------------	--------------

Случай

Гражданин се интересува, необходимо ли е събирането на определени лични данни в случаите на посещения в Студентски общежития. Интересува се също, необходимо ли е заплащане на такса за ползване на Държавен вестник в библиотеките.

Коментар**Препоръка**

Дата

31.3.2003 г.

Случай

ЕГН, постоянен адрес, копие от акт за собственост са част от документи, които Енергоснабдяване, Видин изисква от своите клиенти за разкриване на партида за отчитане на употребеното количество ел. енергия. Редно ли е това, след като се вземат и данните от личната карта – питат граждани.

Коментар

Съгласно чл. 80, ал. 3 от Закона за енергетиката и енергийната ефективност /ЗЕЕЕ/ продажбата на електрическа енергия за битови нужди на потребителите се осъществява при публично известни ОБЩИ УСЛОВИЯ, предложени от електроразпределителните предприятия и одобрени от комисията /става въпрос за Държавната комисия за енергийно регулиране/, в които се определят:

1. правата и задълженията на електроразпределителното предприятие и на потребителите;
2. редът и начинът за измерване, отчитане и заплащане на електрическата енергия;
3. отговорността при неизпълнение на задълженията;
4. редът и начинът за прекъсване и прекратяване на електроснабдяването.

Съгласно ал. 5 /създадена 2001г./ на същия чл. 80 електроразпределителните предприятия са имали задължението да публикуват одобрените от комисията общи условия най-малко в един централен и един местен всекидневник, като общите условия са влизали в сила в едномесечен срок от публикуването им без писмено приемане от потребителите. В срок до 30 дни след влизането в сила на общите условия потребителите, които не са били съгласни с тях, са имали право да внесат в съответното електроразпределително предприятие заявление, в което да предложат различни условия, като предложените от потребителите и приети от електроразпределителните предприятия различни условия е следвало да се отразяват в писмени допълнителни споразумения /ал. 6/.

На практика в случая става въпрос за събиране на лични данни за гражданите по смисъла на чл. 2, ал. 1 от Закона за защита на личните данни /ЗЗЛД/, а съответното електроразпределително предприятие се явява администратор на лични данни по смисъла на чл. 3 от ЗЗЛД. Съгласно чл. 17 от ЗЗЛД администраторът на лични данни има право да обработва лични данни само когато те са: получени законосъобразно; събрани за определените в закон цели и се използват само за изпълнението им; съответстващи по обхват на целите, за които се обработват; точни и актуални; съхранени по начин, който позволява идентифициране на физическите лица само за период не по-дълъг от необходимия, съгласно целите, за които те се обработват.

Тъй като продажбата на електроенергия е уредена с ОБЩИ УСЛОВИЯ по силата на чл. 80, ал. 3 от ЗЕЕЕ, то е необходимо да се провери дали данните, които се събират от електроразпределителното предприятие са предвидени в тези общи условия.

Препоръка

Поискайте от електроразпределителното предприятие общите условия за продажба на електрическа енергия. В случай, че се окаже, че се събират повече данни за потребителите от предвидените в общите условия, то можете да сезирате Комисията за защита на личните данни, която има правомощия да извършва проверки и да издава задължителни предписания в случаите на констатирани нарушения. Адресът на комисията е: гр. София – 1000, бул. “Дондуков” № 1.

Дата

31.3.2003 г.

Случай

Дружество "Знание", софийска фирма и областна администрация в Ловеч поканиха ловешките журналисти, за демонстриране на новата уеб страница на Областната администрация. По време на демонстрацията бе пуснат лист, в който да се запишат имената на присъстващите. На него освен колонки за името, адреса, местоработата имаше и колонка, в която всеки да впише своя ЕГН. Аз не го направих и попитах защо им е необходим този присъствен лист и дали случайно не искат и данните от личната ми карта.

Коментар

Законът за защита на личните данни /ЗЗЛД/ определя кои данни са лични и подлежат на защита по закон. Лични данни са информация за физическо лице, която разкрива неговата физическа, психологическа, умствена, семейна, икономическа, културна или обществена идентичност. Най-важните принципи на този закон са: 1. Гражданите имат право на защита срещу безцелно и незаконно събиране на данни за тях от държавата.

2. Гражданите имат право на защита срещу незаконно прехвърляне на данни за тях от една институция към друга.

3. Гражданите имат право да знаят кой, кога какви данни събира за тях и с какви цели.

4. Гражданите имат право на достъп до вече събраните данни, както и да искат поправянето или заличаването им в съответните случаи.

5. Гражданите имат право на специална защита на определени данни, разкриващи – расов или етнически произход, политическа или религиозна принадлежност, здраве, сексуален живот и убеждения.

Препоръка

В подобни случаи преценете кои от исканите от вас данни са лични и кои не. Предоставете само данните, които смятате, че не могат да бъдат използвани във ваша вреда.

Дата	31.3.2003 г.
-------------	--------------

Случай

От СДС Бургас поискаха да разберат имат ли право да поискат имената, адресите и ЕГН на лицата, които през тази година ще гласуват за първи път.

Коментар

Според българският закон, лични данни са всяка информация за физическо лице, която разкрива неговата физическа, психологическа, умствена, семейна, икономическа, културна или обществена идентичност. Основни принципи залегнали в ЗЗЛД са

1.Гражданите имат право на защита срещу безцелно и незаконно събиране на данни за тях от държавата.

2.Гражданите имат право на защита срещу незаконно прехвърляне на данни за тях от една институция към друга.

3.Гражданите имат право да знаят кой, кога какви данни събира за тях и с какви цели.

4.Гражданите имат право на достъп до вече събраните данни, както и да искат поправянето или заличаването им в съответните случаи.

5. Гражданите имат право на специална защита на определени данни, разкриващи - расов или етнически произход, политическа или религиозна принадлежност, здраве, сексуален живот и убеждения.

ЗЗЛД защитава гражданите от неправомерно събиране, обработване и предоставяне на трети лица на личните им данни

Ето защо предоставянето на описаната в казуса информация би била в разрез с разпоредбите на ЗЗЛД.

Препоръка

Дата	30.4.2003 г.
-------------	--------------

Случай

Надпис във видинска видеотека "Носете си личните документи за създаване на база данни!"

Коментар

Видеотеката е търговско дружество регистрирано по Търговския закон, което осъществява дейност по отдаване под наем на видеокасети. Като такова дружество видеотеката попада в определението за администратор на лични данни по смисъла на чл. 3, ал. 1 от Закона за защита на личните данни /ЗЗЛД/. Цитираната разпоредба обявява за администратори на лични данни всяко физическо или юридическо лице, както и държавен орган, който определя вида на обработваните данни, целта на обработване, начините на обработване и на защита при спазване изискванията на този закон. В случая с видеотеките събирането на лични данни е допустимо на предвиденото в чл. 18, т. 2 от ЗЗЛД основание: изрично съгласие на физическото лице. За търговеца осъществяващ дейност по отдаването под наем на видеокасети обаче възниква задължение да се впише във водения от Комисията за защита на личните данни регистър на администраторите на лични данни, както и да спазва разпоредбите на ЗЗЛД относно събирането и съхраняването на тези данни.

Препоръка

Дата

30.4.2003 г.

Случай

Специален пропускателен режим със задържане на документите за самоличност на пропуска на сградата са въвели във видинската РЗОК. От всички влизащи в сградата се иска информация къде, при кого и за какво отиват. После дежурният по охрана се свързва по телефона с въпросния търсен и го известява за предстоящото посещение. Тогава взема личната карта, записва данните /ЕГН, дата на раждане, номер на л.к., от кого и къде е издадена/ в пропуск. С този пропуск лицето влиза в сградата, но личната му карта остава при охраната. На излизане я получава обратно срещу подписан от чиновника пропуск. Междувременно данните, свалени на пропуска, се вписват в специален служебен регистър за външните посещения.

Коментар

На практика в случая става въпрос за ограничение на признатото и гарантирано от Конституцията на РБ /КРБ/ право на всеки да търси, получава и разпространява информация /чл. 41, ал. 1 от КРБ/. Основанията за ограничение на това право са изброени в ал. 2 от същата разпоредба. В случая не съществува нормативен акт по силата, на който да е въведен този пропускателен режим. Отбелязваме този факт, защото подобен случай от Видин имаше миналия месец, но той се отнасяше за пропускателния режим въведен в сградата на съда. Разликата е че в случая със съдилищата има нормативно основание за въвеждането на този режим в Измененията на Закона за съдебната власт и в приетата Наредба № 1 от 30.01.2003 г. за структурата, организацията и дейността на охраната на органите на съдебната власт. В случая с РЗОК – Видин е възможно пропускателния режим да е въведен или с изменение на правилника за устройство и дейността на РЗОК, което става с решение на Управителния съвет на НЗОК съгласно чл. 15, ал. 1, т. 3 от Закона за здравното осигуряване /ЗЗО/ или по решение на директора на РЗОК, което най-вероятно е облечено във формата на някакви правила за вътрешния ред.

В същото време от така изпратения случай става ясно, че пропускателния режим в сградата е свързан със събирането на голямо количество лични данни за лицата. РЗОК в случая се явява администратор на лични данни по смисъла на Закона за защита на личните данни /ЗЗЛД/. Съгласно чл. 17 от ЗЗЛД администратор на лични данни има право да обработва такива данни само когато:

1. са получени законосъобразно;
  2. са събрани за определените в закон цели и се използват само за изпълнението им;
  3. са съответстващи по обхват на целите, за които се обработват;
  4. са точни и актуални;
  5. са съхранени по начин, който позволява идентифициране на физическите лица само за период не по-дълъг от необходимия, съгласно целите, за които те се обработват.
- Въпросите, които възникват тук за два: дали данните се събират от РЗОК законосъобразно т.е. дали има основание за събирането им и дали събираните данни съответстват по обхват на целта.

Отделно от това със събирането на тези данни РЗОК попада в определението за администратор на лични данни по смисъла на чл. 3, ал. 1 от ЗЗЛД и за РЗОК възниква задължението да се регистрира като администратор на лични данни в регистъра на администраторите на лични данни, воден от Комисията за защита на личните данни, както и от там нататък да спазва всички изисквания на ЗЗЛД относно събирането и съхраняването на тези данни.

Препоръка

Разберете къде е основанието за въвеждане на пропускателния режим в сградата на РЗОК - дали е решение на НЗОК или заповед на директора на РЗОК и т.н. След това сезирайте Комисията за защита на личните данни с искане да излезе със становище, което да отговори на въпросите дали данните се събират от РЗОК законосъобразно и дали събираните данни съответстват по обхват на целта, за която се събират. Адресът на Комисията е: гр. София 1000, бул. "Дондуков" № 1, за Комисията за защита на личните данни.

Дата

30.4.2003 г.

Случай

В началото на месец април в Кърджали бе пребито 2-годишно момиченце от пастрока си. От РДВР-Кърджали съобщиха за инцидента, както и факта, че е задържан като заподозрян за побоя мъжът, който живее с майката на детето. На журналистически въпрос дали задържаният е ром от ведомството отказа отговор, като се позовава на Закона за защита на личните данни. Правилно ли е това и ако "да" възможно ли е в случаи със сериозна обществена значимост / в конкретния пример жестоко насилие над малолетно дете/ да се допусне друго тълкуване на евентуалната забрана по цитирания по-горе закон.

Коментар

Законът за защита на личните данни изрично указва (чл.21), че събирането, обработването на лични данни, които разкриват расов или етнически произход, политически, религиозни или философски убеждения, членство в политически партии, организации, сдружения с религиозни, философски, политически или синдикални цели, както и лични данни, отнасящи се до здравето или сексуалния живот, може да се осъществява само с изрично писмено съгласие на съответното физическо лице. В този смисъл напълно правомерен е отказът на РДВР да ми предостави тази информация.

Не виждам какво значение за случая и за представянето му в медиите има фактът, че заподозреният е ром, българин или азиатец. Обществената значимост на въпросният случай в никакъв случай не може да бъде определен от расовата или етническата принадлежност на участниците в него.

Изключение от цитираните разпоредби на ЗЗЛД не се допускат.

Препоръка